

गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ। इन्द्रः। गायत्री।

यदिन्द्राहं यथा त्वमीशीय वस्व एक इत्। स्तोता मे गोषखा स्यात्॥ ८.०१४.०१

इन्द्र। त्वम्। यथा। वस्वः- सम्पदः। एकः। वशी भवसि तथा। अहम्। ईशीय- वशी भवेयम्।

मे- मम। स्तोता- शिष्य इति भावः। गोषखा- ज्ञानसम्भक्ता। स्यात्- भवेत्॥१॥

शिक्षेयमस्मै दित्सेयं शचीपते मनीषिणे। यदहं गोपतिः स्याम्॥ ८.०१४.०२

यत्- येन कारणेन। गोपतिः- ज्ञानपालकः। स्याम्- भवेयम्। तेन कारणेन। मनीषिणे-

उपदेशग्रहणयोग्याय शिष्याय। शचीपते- प्रज्ञापते। अस्मै- एतस्मै। दित्सेयम्- उपदिशेयम्।

शिक्षेयम्- विद्यां दद्याम्॥२॥

धेनुष्ट इन्द्र सूनृता यजमानाय सुन्वते। गामश्च पिप्युषी दुहे॥ ८.०१४.०३

सुन्वते- रसनिष्पादकाय। यजमानाय- यच्छते पूजकाय। इन्द्र। ते- तव। धेनुः सूनृता- स्तुतिरूपा

वाक्। पिप्युषी- प्रवर्धयित्री। गाम्- धेनूपलक्षितचिद्रश्मिम्। अश्वम्- तुरगं प्राणम्। दुहे-

दोग्धि॥३॥

न ते वर्तास्ति राधस इन्द्र देवो न मर्त्यः। यदित्ससि स्तुतो मघम्॥ ८.०१४.०४

यत्- यदा। स्तुतः- मन्त्रैः पूजितः। मघम्- धनम्। दित्ससि- दातुमिच्छसि तदा। इन्द्र। ते-

तव। राधसः- धनस्य। वर्ता- आवारकः। देवो वा मर्त्यो वा। न कोप्यस्ति॥४॥

यज्ञ इन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिं व्यवर्तयत्। चक्राण ओं पशं दिवि॥ ८.०१४.०५

यत्- येन कारणेन। यज्ञः। इन्द्रम्। अवर्धयत्। तेन कारणेन। इन्द्रः। दिवि- नभसि। ओपशम्-

वीर्यविशेषम्। चक्राणः- कुर्वाणः। भूमिम्- पृथिवीम्। व्यवर्तयत्- विशेषेण वृष्ट्यादिप्रदानेन

वर्तमानामकरोत्॥५॥

वावृधानस्य ते वयं विश्वा धनानि जिग्युषः। ऊतिमिन्द्रा वृणीमहे ॥ ८.०१४.०६

इन्द्र। ववृधानस्य- वर्धमानस्य। ते- तव। विश्वा- सर्वाणि। धनानि। जिग्युषः- जितवतः।

ऊतिम्- रक्षाम्। वयम्। वृणीमहे- वरणं कुर्मः ॥६॥

व्यशन्तरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना। इन्द्रो यदभिनद्वलम् ॥ ८.०१४.०७

इन्द्रः। यत्- यदा। वलम्- आवरणम्। वल संवरणे। अभिनत्- विभेद। तदा। रोचना-

रोचमानम्। अन्तरिक्षम्। सोमस्य- रसस्य। मदे- हर्षे। वि- विशेषेण। अतिरत्- अवर्धयत् ॥७॥

उद्गा आजदङ्गिरोभ्य आविष्कृण्वन्गुहा सतीः। अर्वाञ्च नुनुदे वलम् ॥ ८.०१४.०८

अङ्गिरोभ्यः- ऋषिभ्यः। गुहा सतीः- पिहितान्। गाः- रश्मीन्। आविष्कृण्वन्- प्रकटयन्।

उदाजत्- उदगमयत्। वलम्- मेघम्। अर्वाञ्जम्- अधोमुखम्। नुनुदे- प्रेरितवान् ॥८॥

इन्द्रेण रोचना दिवो दृहानि दृहितानि च। स्थिराणि न पराणुदे ॥ ८.०१४.०९

दिवः- नभसः। रोचना- रोचमानानि नक्षत्रादीनि। दृहानि- स्वतो दृढानि। इन्द्रेण। दृहितानि-

दृढीकृतानि। च। स्थिराणि। न पराणुदे- न केनापि प्रच्यावयितुं शक्यानि ॥९॥

अपामूर्मिर्मदन्निव स्तोम इन्द्राजिरायते। वि ते मदा अराजिषुः ॥ ८.०१४.१०

अपाम्- उदकानाम्। ऊर्मिः- तरङ्गः। मदन्निव- हृष्यन्निव। इन्द्र। स्तोमः- मन्त्रः। अजिरायते-

क्षिप्रमुद्रच्छति। ते- तव। मदाः- हर्षाः। वि- विशेषेण। अराजिषुः- दीप्यन्ते ॥१०॥

त्वं हि स्तोमवर्धन इन्द्रास्युक्थवर्धनः। स्तोतृणामुत भद्रकृत् ॥ ८.०१४.११

त्वम्। हि- खलु। स्तोमवर्धनः- मन्त्रवर्धकः। इन्द्र। उक्थवर्धनः। असि- भवसि। उत- अपि च।

स्तोतृणाम्। भद्रकृत्- कल्याणकृत्। असि- भवसि ॥११॥

इन्द्रमित्केशिना हरी सोमपेयाय वक्षतः। उप यज्ञं सुरार्धसम् ॥ ८.०१४.१२

सुराधसम्- सुसंसिद्धम्। यज्ञम्- दानं देवार्चनम्। सङ्गतिकरणं प्रति। इन्द्रम्। केशिना हरी-
प्राणाश्चौ। सोमपेयाय- रसानुभूतये। उप वक्षतः- आवहताम् ॥१२॥

अपां फेनेन नमुचेः शिर इन्द्रोदवर्तयः। विश्वा यदजयः स्पृधः ॥ ८.०१४.१३

विश्वाः- सर्वाः। स्पृधः। यत्- यदा। अजयः। तदा। अपांफेनेन-
मूलशक्तिधारांशभूतबन्धनेनेत्याध्यात्मिके। नमुचेः-

व्यक्तप्रकृतिगतनामरूपादिविशेषात्यन्तासत्तयाख्यबन्धप्रतीकरक्षसः। न मुञ्चतीति नमुचिरिति
यास्कः। शिरः- शीर्षम्। उदवर्तयः- उद्गतमवर्तयः ॥१३॥

मायाभिरुत्तिसृप्सत इन्द्र द्यामारुरुक्षतः। अव दस्यूरधूनुथाः ॥ ८.०१४.१४

मायाभिः- कापट्यैः। उत्तिसृप्सतः- उत्कृष्टभावं गन्तुमिच्छतः। इन्द्र। द्याम्- स्वर्गम्।
आरुरुक्षतः- आरोढुमिच्छतः। दस्यून्- स्तेनान् वञ्चकान्। अव अधूनुथाः- अधः पातितवान् ॥१४॥

असुन्वामिन्द्र संसदं विषूचीं व्यनाशयः। सोमपा उत्तरो भवन् ॥ ८.०१४.१५

सोमपाः- रसानुभूतिमान्। उत्तरः- उत्कृष्टः। भवन्- सन्। इन्द्र। असुन्वाम्- रसरहिताम्।
विषूची- इदमित्थमिति निर्णयहीनत्त्वान्नानागतियुक्ताम्। संसदम्। व्यनाशयः- विशेषेण
नाशितवान् ॥१५॥